

Sygn. akt I ACa 1239/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 maja 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Roman Sugier (spr.)
Sędziowie :	SA Ewa Solecka SO del. Tomasz Tatarczyk
Protokolant :	Agnieszka Szymocha

po rozpoznaniu w dniu 13 maja 2016 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa M. B.

przeciwko Ubezpieczeniowemu Funduszowi Gwarancyjnemu w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej

z dnia 29 października 2015 r., sygn. akt I C 25/15,

1) oddala apelację;

2) zasądza od pozwanego na rzecz powódki 1 800 (tysiąc osiemset) złotych z tytułu kosztów postępowania apelacyjnego.

SSO del. Tomasz Tatarczyk	SSA Roman Sugier	SSA Ewa Solecka
---------------------------	------------------	-----------------

Sygn. akt I ACa 1239/15

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 29 października 2015 r. Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej zasądził od pozwanego Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego w W. na rzecz powódki M. B. kwotę 50.000 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 14

października 2014 r., oddalił powództwo w pozostałej części, koszty procesu zniósł między stronami oraz nakazał pobrać od stron na rzecz Skarbu Państwa po 2.580 złotych tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

Wyrok Sądu pierwszej instancji oparty został na następujących ustaleniach faktycznych.

W dniu 6 października 1988 roku miał miejsce wypadek komunikacyjny, w wyniku którego zmarła K. N. – matka powódki. Za winnego spowodowania wypadku uznany został kierowca prowadzący pojazd marki J., którego odpowiedzialność cywilną za szkody wywołane ruchem tego pojazdu ubezpieczało Towarzystwo (...) SA.

Postanowieniem z dnia 16 lutego 2000 r. Sąd Okręgowy w Warszawie ogłosił upadłość tego ubezpieczyciela.

Matka powódki przez 4 dni po wypadku przebywała w szpitalu. Powódka wraz z rodziną przebywali przy niej. Po śmierci powódka wraz z bratem i ojcem spali w jednym łóżku. Powódka mocno przeżyła śmierć matki. Stan jej zdrowia psychicznego uległ znacznemu pogorszeniu.

Powódka wymagała długoterminowej pomocy psychologicznej w związku z przeżywaniem patologicznej żałoby. Ze zwolnienia lekarskiego korzystała przez 2 tygodnie a przez rok z pomocy psychologicznej. Przyjmowała leki uspokajające. Po zajęciach szkolnych przespiała całe popołudnie. U powódki stwierdzono także arytmie wymagającą leczenia kardiologicznego. Stan żałobny przedłużył się do 2 lat. Objawiało się to obniżeniem afektu oraz objawami psychosomatycznymi. Śmierć matki w dalszym ciągu jest przeżywana przez powódkę.

Ma to wpływ na emocje powódki oraz radzenie sobie z innymi problemami żywymi takim jak rozwód czy wypadek córki. U powódki nie występuje już stan kryzysu emocjonalnego jednakże bez podjęcia działań terapeutycznych rokowania powrotu do równowagi emocjonalnej są umiarkowane.

W chwili śmierci matki powódka była w klasie maturalnej.

Mieszkała wraz z rodzicami i starszym o 13 lat bratem.

Matka była dla niej ostoją, pomagała jej w trudnych sytuacjach życiowych.

Po podjęciu studiów powódka nie przeprowadziła się do K. nie chcąc opuszczać schorowanego ojca. Obecnie ma dwójkę dzieci, które wychowuje sama, po rozstaniu z mężem.

W toku postępowania likwidacyjnego, po śmierci matki pozwany wypłacił powódce 25.000 złotych z tytułu odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej spowodowane śmiercią osoby bliskiej.

W 2001 roku Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej zasądził od pozwanego na rzecz powódki dalsze odszkodowanie z tego tytułu w kwocie 5.000 złotych.

Pismem z 18 sierpnia 2014 roku powódka zwróciła się do pozwanego o wypłacenie jej 100.000 złotych zadośćuczynienia za naruszenie jej dóbr osobistych związane ze śmiercią jej matki.

Mając na względzie powyższe ustalenia Sąd Okręgowy uznał, że powództwo znajduje oparcie w przepisie art. 98 ust. 2 pkt 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych w związku z art. 448 kc.

Pozwany Fundusz zobowiązany jest bowiem do likwidacji szkód, za które odpowiedzialność ponosił ubezpieczyciel w stosunku co do którego ogłoszono upadłość.

Sąd powołał się też na orzecznictwo Sądu Najwyższego uznającego za naruszenie dóbr osobistych, zerwanie więzi rodzinnych z osobą bliską i umożliwić dochodzenie z tego tytułu zadośćuczynienia z tytułu zdarzeń mających miejsce jeszcze przed dniem wejścia w życie przepisu art. 446 § 4 kc.

Zdaniem Sądu pierwszej instancji nawet przy uwzględnieniu okoliczności, że zasądzone na rzecz powódki odszkodowanie z tytułu pogorszenia sytuacji życiowej powódki, spowodowane śmiercią jej matki, obejmowało także element tzw. szkody niemajątkowej, odszkodowanie w kwocie 30.000 złotych nie rekompensowało krzywdy powódki spowodowanej śmiercią matki.

Żądane zadośćuczynienie w kwocie 100.000 złotych Sąd uznał zaś za wygórowane.

Odnosząc się do całokształtu okoliczności sprawy, stopy życiowej społeczeństwa, kompensacyjnego charakteru zadośćuczynienia i wysokości wcześniejszego świadczenia wypłaconego powódce przez pozwanego Sąd uznał, że właściwym zadośćuczynieniem dla powódki będzie kwota 50.000 złotych z odsetkami od 21 października 2014 r. tj. dnia następnego po dniu w którym pozwany odmówił wypłaty powódce zadośćuczynienia z tytułu naruszenia jej dóbr osobistych. Dalej idące roszczenie Sąd oddalił jako wygórowane.

O kosztach orzeczono na mocy art. 100 kpc i art. 113 ust. 1 i 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Wyrok został zaskarżony przez pozwanego w części zasądzającej kwotę 20.000 złotych z ustawowymi odsetkami za okres od 21 października 2014 r. do dnia wyrokowania, w części zasądzającej odsetki ustawowe od kwoty 30.000 złotych za okres od 21 października 2014 r. do dnia wyrokowania oraz w części dotyczącej orzeczenia o kosztach postępowania.

Skarżący zarzucił:

- naruszenie przepisów art. 316 § 1 i 2 kc poprzez nieuwzględnienie zmiany siły nabywczej pieniądza między datą wypłaty powódce świadczeń z tytułu odszkodowania za pogorszenie sytuacji życiowej spowodowanej śmiercią matki a datą orzekania o zadośćuczynieniu z tytułu naruszenia dóbr osobistych i poprzez zaniechanie waloryzacji pierwszego z tych świadczeń,
- naruszenie art. 233§ 1 kpc poprzez niewłaściwą ocenę zebranych dowodów i nieuwzględnienie, że powódka posiadając rodzinę oraz własne dzieci ma w nich wsparcie i jednocześnie konieczność sprawowania pieczy nad bliskim winna dla powódki stanowić priorytet nad żalem i smutkiem po śmierci matki,
- naruszenie przepisu art. 448 kc poprzez zasądzenie nadmiernie wygórowanego zadośćuczynienia,
- naruszenie przepisu art. 448 kc w związku z art. 24 kc poprzez pominięcie okoliczności, że zasądzenie zadośćuczynienia z tytułu naruszenia dóbr osobistych nie jest obligatoryjne, a co za tym idzie ustalenie zasady odpowiedzialności, wysokości zadośćuczynienia oraz daty opóźnienia w spełnieniu zasądzonego zadośćuczynienia miało miejsce dopiero w dacie wyrokowania.

Powołując się na tożsame okoliczności pozwany zarzucił naruszenie przepisów art. 481 § 1 kc, art. 359 § 1 kc i art. 363 § 2 kc.

Skarżący zarzucił także naruszenie przepisów art. 109 pkt 1 i 2 oraz art. 14 pkt 1 i 2 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskiemu Biurze Ubezpieczeń Komunikacyjnych poprzez nieuwzględnienie okoliczności, że wymagalność świadczeń przysługujących od pozwanego po upływie 30 dni ma miejsce jedynie w przypadku gdy ich zasadność i wysokość nie zależy od konieczności dokonania wyjaśnień w ramach toczącego się postępowania karnego lub cywilnego.

Powołując się na powyższe pozwany wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w zaskarżonej części oraz o zasądzenie od powódki na jego rzecz kosztów procesu za obie instancje.

Powódka w odpowiedzi na apelację wnosiła o oddalenie apelacji i zasądzenie od pozwanego na jej rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny w Katowicach zważył co następuje:

Apelacja pozwanego nie jest zasadna.

W ocenie Sądu odwoławczego Sąd Okręgowy dokonał właściwej oceny zebranych dowodów i na tej podstawie poczynił trafne ustalenia.

Skarżący nie zarzuca sprzeczności ustaleń z treścią zebranych dowodów. Dlatego Sąd Apelacyjny traktuje je jako swoje własne.

Wbrew zarzutom apelacji nie doszło do naruszenia wskazanych w niej przepisów prawa procesowego i prawa materialnego.

Nie sposób podzielić zarzutu naruszenia przepisów art. 316 § 1 kc i art. 363 § 2 kc poprzez nieuwzględnienie przez Sąd Okręgowy zmiany siły nabywczej pieniądza między datą wcześniejszej likwidacji szkody i zasądzenia dalszego odszkodowania z tytułu pogorszenia sytuacji życiowej powódki spowodowanej śmiercią jej matki a datą wyrokowania w niniejszej sprawie zadośćuczynienia należnego powódce, z tytułu naruszenia jej dobra osobistego jakim było istnienie więzi rodzinnej z matką.

Brak jest podstaw do dokonania waloryzacji wypłaconej kilkanaście lat temu kwoty na podstawie przepisu art. 446 § 3 kc, wskaźnikiem wzrostu przeciętnego wynagrodzenia jak to pozwany czyni w uzasadnieniu apelacji i uznania, że ustalona w ten sposób kwota 56.768 złotych winna być zaliczona na poczet zadośćuczynienia należnego powódce.

Świadczenie przyznane powódce z tytułu pogorszenia sytuacji życiowej powódki w wyniku śmierci jej matki jest świadczeniem odrębnym od zadośćuczynienia dochodzonego na podstawie art. 448 kc w związku z art. 24 § 1 kc. Brak więc jest podstaw do waloryzacji pierwszego z tych świadczeń czy zarachowania zwaloryzowanego odszkodowania na poczet dochodzonego zadośćuczynienia.

Wbrew temu zarzutowi Sąd Okręgowy uwzględnił okoliczność, iż w praktyce orzeczniczej, przed wejściem w życie przepisu art. 446 § 4 kc, przy ustaleniu wysokości odszkodowania z tytułu pogorszenia sytuacji życiowej z powodu śmierci osoby bliskiej brano pod uwagę też tzw. szkodę niemajątkową. Miał to też na względzie Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej zasądzając od pozwanego na rzecz powódki dalsze wynagrodzenie w kwocie 5.000 złotych. Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej orzekając w niniejszej sprawie uwzględnił to ustalając wielkość zadośćuczynienia kompensującego krzywdę powódki wynikającą, z naruszenia jej dobra osobistego.

Za chybiony należy uznać także zarzut naruszenia przepisu art. 448 kc poprzez zasądzenie zbyt wygórowanego zadośćuczynienia.

W praktyce sądowej zasądzane są obecnie, w oparciu o przepis art. 446 kc oraz w oparciu o przepis art. 448 kc w związku z art. 24 § 1 kc, w sprawach tego rodzaju kwoty wyższe niż 50.000 złotych, w przypadku utraty rodzica przez kilkunastoletnie dziecko.

Dlatego, przy uwzględnieniu świadczeń wypłaconych powódce przez pozwanego kilkanaście lat temu, przy uwzględnieniu aspektu niemajątkowego wynikającego z utraty przez powódkę matki, zasądzone zadośćuczynienie należy uznać za wyważone oraz we właściwy sposób kompensujące krzywdę poszkodowanej.

Zarzut naruszenia przepisu art. 233 § 1 kpc polegający na niewłaściwej ocenie zebranych dowodów, w tym dowodu z opinii psychologa też nie został dostatecznie umotywowany. Tożsame zarzuty w tym zakresie były podnoszone w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji. Biegły odniósł się do nich w opinii uzupełniającej, w tym także do wpływu stanu psychicznego powódki wynikającego ze śmierci matki i powiązania tego stanu z rozwodem i koniecznością samotnego wychowywania dzieci.

Z tego co podano wyżej wynika też bezzasadność zarzutów dotyczących naruszenia wskazanych w apelacji przepisów w oparciu o które działa pozwany oraz przepisów art. 481 kc i art. 359 kc.

Przepisy art. 14 pkt 1 i 2 oraz art. 109 pkt 1 i 2 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczonym Funduszu Gwarancyjnym oraz Polskim Biurze Ubezpieczeń Komunikacyjnych nakazuje bowiem pozwanemu zaspokojenie roszczeń w terminie 30 dni od otrzymania akt szkody od zakładu ubezpieczeń. Nieochowanie tego terminu jest dopuszczalne tylko w przypadku gdy wyjaśnienie okoliczności niezbędnych do ustalenia odpowiedzialności Funduszu w tym terminie albo ustalenie wysokości świadczenia było niemożliwe.

Skarżący nie wykazał aby pozyskanie dowodów zaoferowanych przez powódkę w toku niniejszego postępowania, tak osobowych jak i z opinii biegłego psychologa, nie mogło mieć miejsca w toku postępowania likwidacyjnego. Zarzut braku opóźnienia w spełnieniu świadczenia, obecnie nie kwestionowanego co do zasady, nie może więc być uwzględniony.

Dlatego Sąd Apelacyjny na mocy art. 385 kpc oddalił apelację jako pozbawioną uzasadnionych podstaw.

O kosztach orzeczono na mocy art. 98 kpc.

SSO del. Tomasz Tatarczyk	SSA Roman Sugier	SSA Ewa Solecka
---------------------------	------------------	-----------------